

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IX. Alia ratio desumpta ex dominio Dei in nostras voluntates

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

voluntate Dei. Unde eam hinc sub brevitate A
transcurramus, ut ad alias progrediamur.

§. IX.

*Alia ratio desumpta ex dominio Dei in nostras
voluntates.*

Hanc rationem breviter ac strictim attigi-
mus, impugnando scientiam mediam, &
explicando concordiam libertatis cum præde-
terminatione; sed fusiùs modò expendenda est, &
magis urgenda.

Sic ergo eam propono: Prædeterminare vo-
luntatem est eam applicare ad agendum, seu ad
actum determinatum elicientium: Sed Deus
applicat voluntatem ad agendum: Ergo & ip-
sam prædeterminat. Major pater ex supra dictis:
ostendimus enim Deum per concursum dunta-
taxat simultaneum, non posse applicare causas
secundas ad agendum. Minor verò syadetur:
Deus habet perfectum dominium in nostram
voluntatem, sicut & in alias creaturas, juxta il-
lud Esther 13. *Dominus universorum tu es*: Ergo
eum applicat ad agendum. Antecedens est cer-
tum, cum dominium Dei fundetur in creatione
& conservatione, & voluntas non minùs indi-
geat à Deo creati & conservari, quàm alia res
universi. Consequentia verò sic ostenditur. U-
sus rei est proprius actus dominij, quod idcirco
deditur facultas utendi re in omnes usus à le-
ge permittos. *Vsus autem alicujus rei, nihil aliud est,
quam applicatio illius rei ad operationem*, inquit S.
Thomas infra qu. 16. art. 1. Ergo si Deus perfe-
ctum habet dominium in nostras voluntates,
eas ad agendum applicat.

Confirmatur: Ideo voluntas nostra applicat
potentias inferiores ad suos actus, quia est illa-
rum domina & regina, ut docet S. Thomas hic
qu. 9. art. 1. Sed Deus perfectius habet domini-
um in nostram voluntatem, quàm ipsa in potentias
inferiores: Ergo à fortiori debet voluntatem ad
agendum applicare.

Respondent Adversarij, Deum moraliter
applicare voluntatem, ipsam invitando & exci-
tando ad volendum, & operandum, non verò
physicè eam præmovendo: sicut, inquiunt, ipsa
voluntas non physicè, sed moraliter movet &
applicat potentias inferiores, ratione sympa-
thiæ & colligationis potentiarum in eadem
anima.

Sed contra primò: Falsum est voluntatem
non movere & applicare physice potentias infe-
riores, ut Disput. præcedenti art. 1. ostendimus,
& aperte colligitur ex D. Thoma 1. p. qu. 82. art.
4. ubi ait: *Voluntas movet intellectum & alias poten-
tias, sicut alterans movet alteratum, & impellens
movet impulsivum*; quod totum ad motionem phy-
sicam pertinet.

Contra secundò: Esto voluntas moraliter
tantum movet & applicet potentias inferiores
ad suas operationes, ex hoc non rectè colligitur
Deum moraliter duntaxat movere & applicare
voluntatem ad agendum: Tum quia Deus &
voluntas creata non conjunguntur in eodem
supposito, nec radicanur in eadem anima, sicut
voluntas & potentia inferiores; unde Deus non
potest per nudam & solam sympathiam, & abs-
que impressione alicujus virtutis aut motionis,
applicare voluntatem ad agendum; sicut juxta
aliquorum sententiam, voluntas ratione solius

Tom. III.

sympathiæ & colligationis, seu radicationis in
eadem anima applicat potentias inferiores, abs-
que eo quod aliquid reale illis imprimat, & phy-
sicè eas immutet. Tum etiam, quia cum Deus
perfectius habeat dominium in nostram volun-
tatem, quàm voluntas in potentias inferiores,
& proprius actus dominij, sit usus & applicatio
rei, Deus nobiliori & altiori modo, atq; ad eò
physicè, & non solùm moraliter, eam movere
& applicare debet.

Tertiò: Ex D. Thoma qu. 22. de verit. att. 8.
Sicut voluntas potest immutare actum suum in aliud,
ita & multò amplius Deus: Sed voluntas non so-
lùm moraliter, sed etiam physicè seipsum appli-
cat ad agendum, ac movet de uno actu in alium,
absq; violentia & læsione libertatis: Ergo mul-
tò magis Deus id potest. Unde idem S. Doctor
ex illo Pro verb. 21. *Cor Regis in manu Domini, quo-
cumq; voluerit vertet illud*, probat 3. contra gent.
cap. 88. solum Deum posse movere voluntatem per
modum agentis, id est verè efficienter, ut distin-
guitur contra motionem moralem, sicut colli-
gitur ex quarta ratione, ubi explicans quid sit
moveri per modum agentis, ait: *Dico autem mo-
veri ab extrinseco principio quod moveat per modum
agentis, & non per modum finis*. Quare D. Prosper
in carmine de ingratis, divinæ gratiæ efficacita-
tem declarans, docet illam non solis consiliis
& suasionibus movere, sed intus immutare ac
reformate mentem hominis.

*Non hæc consilio tantùm, hortatq; benigno,
Suadens atq; docens, quasi normam legis haberet
Gratia, sed mutans intus mentem atq; reformans,
Vasque novum ex fracto fingens, virtute creandi.*

Item Divus Bernardus supra citatus ait, quod
Deus voluntatem applicat operi, & opus explicat vo-
luntati. Quibus verbis utramq; motionem a-
pertè declarat, physicam scilicet, cum dicit
quod voluntatem applicat operi; & moralem,
cum subdit, & opus explicat voluntati, id est,
convenientiam & bonitatem objecti seu ope-
ris ei ostendit, quod ad motionem moralem
pertinet.

Quartò, Si Deus moraliter tantum posset
movere & applicare voluntatem, eamq; con-
silijs solùm ac suasionibus excitare, haberet in
eam dominium duntaxat politicum & civile,
non autem regale & monarchicum; quod vide-
tur absurdum, quia juxta Augustinum, Deus
habet cordium inclinandorum omnipotentissi-
mam potestatem, magisque in sua potestate vo-
luntates hominum, quàm ipsi homines, eique
volenti salvum facere, nullum humanum resi-
stunt arbitrium. Item Scriptura Proverb. 21. ait:
Sicut divisiones aquarum, ita cor Regis in manu Do-
mini; quocumque voluerit vertet illud. Ubi divinæ
voluntati aperte tribuitur vis ad inclinandum
& trahendum cor humanum, quocumque vo-
luerit, idque eadem facilitate & suavitate,

quæ rivi aquarum humanà opera in diversas
partes absque ulla violentia feruntur, ut egre-
gè declarat Cajetanus ibidem, his verbis: *Effi-
caciâ simul & facilitatè divinæ operationis ad in-
clinandum cor hominis, quocumq; Deo placuerit, de-
scribit Salomon instar dividentiæ aquam in multos ri-
vos, Facillima est enim divisio aqua in multos rivus,
eò quod aqua non resistat divisioni. Quemadmodum
itaque operatio hominis facillima est efficacia ad di-
videndum aquam in multos rivulos, nec opus est la-
borare ad hujusmodi divisionem, quamvis laborare
oporteat ad faciendos alveos per quos aqua deducatur;*

zur; ira facillimâ efficaciâ Deus movet cor, & inclinat illud quocumque voluerit, &c. Et notandum ibi specialiter fieri mentionem de corde Regis, eò quòd hoc maximè sit liberum, & alterius potestati minus subiectum: unde si illud Deus absque ulla difficultate & resistentia vertit & inclinat quocumque voluerit, multò magis omnia alia corda huc illucque secundùm quod voluerit vertet, & summa erit primi cordis supra secundâ corda potestas, ac perfectissimum Dei in nostras voluntates dominium, subiadeque suprema & absoluta potestas movendæ & applicandæ voluntatem ad quocumque voluerit, salva & illata ipsius libertate: *Quis enim* (inquit Augustinus) *tam impiè desipiat, ut dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?*

In
En-
chirid
cap.
98.

96.

Ex his intelliges, Catholicos & Hæreticos dominium omnino diversum Deo in humana corda tribuere. Pelagius enim motionem solum moralem, ac proinde dominium tantum politicum, in Deo agnovit: Calvinus è contra motionem purè physicam, & necessitatem, ac tollentem potentiam ad oppositum, subiadeque violentum ac tyrannicum dominium Deo attribuit: Catholicis verò (præsertim D. Augustini & S. Thomæ discipuli) qui utramque motionem (physicam scilicet & moralem) in Deo agnoscunt, dominium regale & monarchicum tribuunt, docentque ipsum attingere à fine usque ad finem fortiter, ac disponere omnia suaviter.

§. X.

Rationes Theologicae ex sufficientia & efficacia gratia desumptæ.

97. **R**ECTE ait D. Prosper, vel Author Epistolæ ad Demetriadem, cap. 9. *Gratia Dei, nisi tota suscipitur, tota repellitur: sicut enim alienus est à numero Fidelium, & à sorte Sanctorum, qui in aliquo à Catholica veritate dissentit, ita extra gratiam efficitur, qui aliquid de ejus plenitudine distinetur.* Plenitudo porro ista, pro præsentis humanæ infirmitatis statu, binas includit prærogativas; una quarum in gratiæ sufficientia, altera in ejus energia seu efficacia consistit. Quisquis proinde, sive de sufficientia, sive de efficacia Christianæ gratiæ aliquid distinetur, extra gratiam penitus esse convincitur: quia ut ex Prospero jam andivimus: *Ita tota repellitur, nisi tota suscipitur.* Si ergo probemus, sublatâ physicâ præmotione, neque sufficientem, neque efficacem gratiam stare posse, à fortiori ostendemus, eâ remotâ, totam Dei gratiam repelli, ejusque impugnatores (ut Prosperus verbis utar) *totaliter extra gratiam esse.*

98. Prima ratio, quæ de gratiæ sufficienti procedit, potest sic proponi. Ut voluntas habeat auxilium sufficiens ad operandum, & ad eliciendos actus supernaturales charitatis vel contritionis, debet prius saltem naturâ quàm operetur, esse physicè potens ad illos eliciendos: At seclusâ physicâ prædeterminatione, virtutem aliquam realem & physicam ordinis supernaturalis imprimente, voluntas non potest prius naturâ quàm operetur, esse physicè potens ad actus supernaturales eliciendos: Ergo illâ sublatâ non possunt dari auxilia sufficientia. Major patet: voluntas enim non solum moraliter, sed

A etiam physicè inquit in actus supernaturales; & actus primus, prioritate saltem naturæ, actum secundum seu operationem præcedit: Ergo ut supernaturales eliciendos, debet prius naturâ quàm operetur, esse physicè potens ad agendum. Minor autem, in qua est difficultas, sic ostenditur. Sublatâ physicâ prædeterminatione, solum restat motio moralis, seu gratia moraliter excitans, & concursus simultaneus ordinis supernaturalis, qui gratiæ coefficientiæ à quibusdam appellatur: supponimus enim actus illos charitatis & contritionis justificationem præcedere, & elici à peccatore habitibus supernaturalibus gratiæ & charitatis destituito: Sed nec motio moralis, nec concursus simultaneus, possunt reddere voluntatem physicè potentem prius naturâ quàm operetur: Ergo sublatâ physicâ prædeterminatione, voluntas non potest esse prius naturâ quàm operetur, physicè potens ad actus supernaturales eliciendos. Major constat, Minor quoad utramque partem suadet. In primis enim motio moralis, cum non immutet physicè voluntatem, & nullam virtutem ei imprimat, sed extrinsecè tantum & objectivè, per ostensionem bonitatis & convenientiæ quæ est in objecto, eam allicit, ut supra declaravimus, non potest reddere voluntatem peccatoris physicè potentem ad eliciendos actus supernaturales charitatis & contritionis; quod enim est de se impotens, non potest reddi physicè potens, nisi physicè mutetur, seu virtutem aliquam physicam recipiat, quam antea non habebat: Similiter etiam concursus simultaneus, cum non se teneat ex parte actus primi, sed secundi; nec operationem causæ secundæ prioritate naturæ antecedit; nec in ipsam causam, sed tantum in ejus effectum influat; non potest elevare voluntatem ad actus supernaturales eliciendos, nec ipsam reddere physicè potentem ad agendum, prius naturâ quàm operetur: Ergo nec motio moralis, nec concursus simultaneus, possunt reddere voluntatem physicè potentem in actu primo ad actus supernaturales charitatis & contritionis, nec ei auxilium sufficiens ad operandum tribuere: unde vel debet admitti præmotio physica, vel tollenda sunt auxilia sufficientia.

Mirum est quantum hoc argumentum Adversariorum ingenia torqueat, & inquam varios dicendi modos eos abire compellat. In primis aliqui dicunt, voluntatem peccatoris, habitibus supernaturalibus gratiæ & charitatis destitutam, elevari & reddi potentem ad actus supernaturales charitatis & contritionis eliciendos, per motus quosdam subitaneos & indeliberatos quos Deus in nobis sine nobis operatur. Alij existimant eam elevari, & fieri potentem per specialem Dei assistentiam: Alij per imperium Dei prædicatum: Alij denique per concursum Dei simultaneum, non ut exercitum, quia ut talis se tenet ex parte actus secundi, sed ut oblatum, seu ut loquitur Suarez, quatenus Deus est paratus illum dare.

Hæc tamen omnia vim argumenti propositi non infringunt, sed potius roborant. Nam primò inquirò ab Adversarijs, an actus illi indeliberati, in quibus gratiam excitantem & sufficientem confituntur, sint naturales vel supernaturales? Si sint naturales, non possunt reddere voluntatè potentè ad eliciendos actus supernaturales.